

В. І. Баратюк, О. В. Лазоренко, В. Б. Корчев

РЕКОМЕНДАЦІЇ НАЧАЛЬНИКУ ПІДРОЗДІЛУ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ БОРОТЬБИ З ДИВЕРСІЙНО-РОЗВІДУВАЛЬНИМИ ГРУПАМИ ПРОТИВНИКА

На основі аналізу дій диверсійно-розвідувальних груп противника та бойового досвіду прикордонних загонів щодо їх знищення узагальнено мету, об'єкти та можливості підрозділу охорони державного кордону відповідно до організації боротьби з диверсійно-розвідувальними групами противника. Уточнено та розкрито зміст роботи начальника прикордонного підрозділу щодо організації дій прикордонного підрозділу відносно пошуку диверсійно-розвідувальних груп противника. З урахуванням досвіду дій прикордонних загонів, тактичних рольових ігор, комплексних практичних занять запропоновано варіант змісту роботи начальника прикордонного підрозділу. Особливістю розроблених рекомендацій є їхня практична спрямованість.

Ключові слова: підрозділ охорони державного кордону, збройна боротьба, диверсійно-розвідувальна група.

Постановка проблеми. В умовах правового режиму воєнного стану прикордонні підрозділи беруть участь у відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України шляхом безпосереднього ведення бойових дій, а також залучаються для відбиття вторгнення на територію України незаконних збройних формувань (НЗФ) та ліквідації диверсійно-розвідувальних груп (ДРГ) [1]. Обстановка на ділянках Чернігівського, Харківського та Сумського прикордонних загонів (ПРИКЗ) свідчить, що ворог намагається використовувати ДРГ безпосередньо на кордоні з країною-агресором. Використання таких груп ворогом насамперед націлене на мінування місцевості, виявлення побудови нашої оборони, «слабких» місць, щоб надалі завдавати ураження з далекобійного озброєння, а також на виконання інших завдань.

На рівні ПРИКЗ боротьба з ДРГ зазвичай організовується й ведеться у формі спеціальних операцій [2]. Зі свого боку, підрозділ охорони державного кордону (ПОДК) може виконувати завдання самостійно, бути приданим підрозділам Збройних Сил України (ЗСУ) або перебувати в резерві. З урахуванням швидкоплинності бойових дій у сучасних умовах результати дій ПОДК щодо знищення ДРГ противника переважно залежать від здатності начальника прикордонного підрозділу швидко прийняти управлінське рішення. Це зумовлює необхідність запропонувати рекомендації начальнику ПОДК щодо організації боротьби з ДРГ противника.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання боротьби з НЗФ та ДРГ порушено у публікаціях науковців різних складових Сектору безпеки і оборони України. Серед проаналізованих джерел [2–7] щодо протидії ДРГ противника розглядалися питання змісту з планування спеціальної операції у бригаді (полку) (О. Олещенко, Г. Дробаха, І. Луговський), рекомендації штабу ПРИКЗ (О. Сцібровський, Р. Щегельський), удосконалення бойових можливостей ПОДК (О. Резник, О. Кустинський, В. Гаврилюк). У раніше проведених дослідженнях автори статті також звертали увагу на проблематику дослідження [3, 5, 6, 11, 13]. Однак стосовно змісту роботи начальника ПОДК з організації боротьби з диверсійно-розвідувальними групами противника ці питання потребують уточнення з урахуванням бойового досвіду і вдосконалення тактики дій ДРГ, що саме й обумовлює актуальність цієї статті та підтверджує практичну значущість обраної для вивчення теми.

Метою статті є розроблення рекомендацій начальнику підрозділу охорони державного кордону щодо організації боротьби з диверсійно-розвідувальними групами противника на основі бойового досвіду прикордонного відомства.

Виклад основного матеріалу. З урахуванням вимоги положення Бойового статуту сухопутних військ ЗСУ боротьба з диверсійно-розвідувальними силами (ДРС) противника та НЗФ ведеться спільними діями механізованих підрозділів, підрозділів інших родів військ та спеціальних військ, підрозділів (органів) інших військових формувань з метою виявлення ДРС противника та НЗФ їх блокування, роззброєння, а у разі чинення опору – знищення [9]. У зв'язку з цим ПОДК як військово формування, яке здійснює охорону державного кордону, може залучатися до виконання завдань з пошуку, блокування, оточення і знищення ДРС противника та НЗФ у складі інших

прикордонних формувань або самостійно.

Найважчий бойовий досвід може бути використаний під час виконання завдань у процесі боротьби з ДРС противника та НЗФ. Так, прикордонні підрозділи здатні вести пошук, переслідування, а також вести бій з противником, але необхідно врахувати особливості підготовки і способи дій ДРС противника та НЗФ.

Діям у таких умовах ПОДК будуть притаманні спостереження, огляд місцевості, місцевих об'єктів, переслідування виявленої групи, опитування місцевого населення, яке не залишило район блокування. З цією метою підрозділу буде призначено смугу місцевості. Її ширина визначатиметься характером дій противника, умовами місцевості та наявністю сил і засобів ПОДК. Як і в умовах проведення спеціальних дій з пошуку правопорушників [6], на ділянці відповідальності ПОДК зазначатимуться: вихідний рубіж та кінцевий рубіж пошуку. Для вирівнювання бойового порядку підрозділів групи пошуку, уточнення їхнього взаємного положення і напрямку подальшого руху призначатимуться рубежі вирівнювання [10].

Підрозділ охорони державного кордону переважно вестиме пошук у пішому порядку. Темп пошуку повинен забезпечувати ретельний огляд місцевості, будівель, споруд та інших об'єктів на шляху руху, а також взаємне прикриття вогнем дій сусідніх підрозділів. Відповідно до оперативного-тактичних розрахунків він може становити: на відкритій місцевості – 2–4 км за годину; на середньо-пересіченій – 1–2 км за годину; на лісистій-болотистій і гірській – 300–600 м за годину. Під час пошуку противника, який переховується у підземних сховищах, горах, лісах, а також вночі темп може знижуватись у 2-3 рази [9, 10].

Бойовий порядок ПОДК може складатися з: бойової лінії головного дозору, основної бойової лінії, вогневої групи, управління ПОДК, резерву, групи забезпечення та групи повітряної розвідки. За необхідності огляду об'єктів у смузі пошуку бойовий порядок ПОДК може змінюватися.

Засоби повітряної розвідки ПОДК застосовуються залежно від погодних умов і місцевості, забезпечуючи своєчасне виявлення противника та наведення на нього бойових порядків ПОДК. Група броньованих машин діє за бойовими лініями та просувається з урахуванням прохідності місцевості. Вона може використовуватися для здійснення маневру на загрозованих напрямках, підтримки вогнем своїх засобів дій бойових порядків ПОДК, які ведуть бій, знищення противника та забезпечення утримання займаних рубежів.

Нормативно-правові акти [1, 9, 10] зобов'язують начальника ПОДК організувати припинення усіх дій противника, пов'язаних з незаконним перетинанням державного кордону. Однак вони не вказують шлях для досягнення мети, тобто, як організувати такі дії. Незавершеність вимог спонукає до пошуку відповіді на питання: яка повинна бути послідовність дій начальника ПОДК щодо організації боротьби з ДРГ противника.

Вивчення досвіду ПОДК у боротьбі з ДРГ противника, аналіз наукових праць [2–7] та керівних документів [1, 9, 10], узагальнення матеріалів практичних занять з майбутніми бакалаврами безпеки державного кордону [8, 11, 12, 13] дає підстави запропонувати послідовність роботи начальника ПОДК щодо організації боротьби з ДРГ противника, яка передбачає вісім етапів.

1. Усвідомлення бойового завдання.
2. Доведення попереднього бойового розпорядження.
3. Розроблення попереднього плану дій.
4. Підготовка підрозділу.
5. Проведення рекогносцировки.
6. Завершення планування дій.
7. Віддання бойового наказу.
8. Перевірка готовності.

Розглянемо детальніше доцільний порядок і зміст роботи начальника ПОДК щодо організації боротьби з ДРГ противника.

На *першому етапі* своєї роботи начальник ПОДК повинен:

– вивчити бойове завдання, усвідомити його та зрозуміти, хто є об'єктом пошуку, де він перебуває або може перебувати, потенційно куди намагається вийти, його можливий склад та завдання;

– провести розрахунок часу та визначити, скільки є часу на підготовку до виконання бойового завдання;

– визначити заходи, які необхідно провести щодо підготовки ПОДК до майбутніх дій;

– визначити завдання ПОДК як пошукової групи у складі групи пошуку, способи його виконання, смугу пошуку або напрямок, час початку пошуку та його завершення, вихідний і

кінцевий рубежі, місця відпочинку, коли і від кого чекати допомоги, місця перешкод на шляху руху і порядок їх подолання, порядок підтримання зв'язку з підрозділом, порядок дій після виконання завдання;

– встановити, у взаємодії з якими підрозділами ЗСУ, підрозділами інших військових формувань, органами державної влади і місцевого самоврядування виконуватиметься поставлене завдання; порядок підпорядкування, місце розташування пункту управління; сили і засоби, які виділяються для підтримки ПОДК; межі району дій; особливості застосування озброєння і військової техніки; порядок організації управління, взаємодії та інші питання;

– вирішити який бойовий порядок мати, його склад, завдання елементам бойового порядку, порядок дій.

Другий етап – це формування завдань підготовки підрозділу щодо його підготовки до майбутніх дій у формі попереднього бойового розпорядження. Воно може бути доведене до підлеглих в усній формі, але з обов'язковим записом у робочий зошит начальника ПОДК, або в інший спосіб, передбачений розпорядчими документами. Зміст попереднього бойового розпорядження може бути не однаковим, бо до різних ситуацій його передбачити неможливо, але, на погляд авторів статті, незмінними будуть: відомості про противника; бойове завдання ПОДК, до якого слід бути готовим; район виконання бойового завдання; першочергові завдання з підготовки особового складу підрозділу, озброєння і військової техніки до майбутніх дій; завдання з розвідки противника і місцевості; заходи підготовки екіпажів бойових броньованих автомобілів (ББА); заходи підвищення захищеності і прохідності бойової техніки; порядок поповнення боєкомплекту і дозаправки машин пально-мастильними матеріалами; розрахунок часу на підготовку та іншу необхідну інформацію.

Особам, які залучаються до планування дій, визначаються завдання щодо підготовки вихідних даних для здійснення підготовки ПОДК до пошукових дій.

Третій етап є одним з найскладніших етапів роботи начальника ПОДК, оскільки у ньому передбачається розроблення попереднього плану дій підрозділу.

Зміст плану дій може бути таким: аналіз завдання, розроблення варіантів дій, аналіз варіантів дій, порівняння та вибір остаточного варіанта дій.

Аналіз завдання дає можливість відповісти на такі питання: що вимагає і чого очікує старший начальник від дій підрозділу та рівень його підтримки; хто є сусідами і їхні завдання; обмеження на застосування сил і засобів; порядок доповіді задуму дій і роботи на місцевості.

Важливим результатом аналізу отриманого завдання повинно стати розуміння деталей завдання підрозділу: хто (підрозділ і склад засобів посилення), що (основне бойове завдання підрозділу), коли (час початку або готовності до виконання завдання), де (місце виконання завдання), чому (мета застосування підрозділу) та сформулювати допоміжні (проміжні) і спеціальні завдання.

Основне завдання – завдання, яке визначене ПОДК старшим начальником у бойовому наказі, бойовому (попередньому бойовому) розпорядженні.

Додаткові (проміжні) завдання – завдання, які визначаються начальником ПОДК для виконання основного завдання та досягнення мети дій.

Спеціальні завдання – завдання, які визначаються начальником ПОДК для забезпечення виконання основного і додаткових (проміжних) завдань.

Начальник ПОДК під час розроблення попереднього плану дій повинен вивчити: можливий характер дій противника, можливості своїх сил і засобів, місцевість, що дозволить йому провести початкове оцінювання ризиків та встановити ймовірність їх виникнення, можливі наслідки та визначити рівень їх прийнятності.

На третьому етапі начальник ПОДК також розробляє варіанти дій.

Під варіантами дій необхідно розуміти визначення можливих способів виконання завдання. Їхня кількість залежить від особливостей виконання завдання та наявного часу на їхнє розроблення. Розроблення варіантів дій ґрунтується на аналізі можливих дій ДРГ противника, бойових можливостей підрозділу, можливостей сил і засобів підтримки старшого начальника, взаємодіючих підрозділів, місцевості та полягає у їхньому формулюванні й графічному відображенні.

Під час формулювання можливих варіантів дій начальник ПОДК повинен обов'язково передбачити: напрямки (напрямки, ділянки) зосередження основних зусиль; послідовність виконання завдань з визначенням порядку висування до базового табору та його зайняття, зайняття вихідного рубежу; побудову бойового порядку; перелік об'єктів, які не підлягають ураженню через екологічну небезпеку, та тих, які забезпечують життєдіяльність населення чи

мають історичну й культурну цінність; способи відбиття нападів ДРГ противника і НЗФ із зазначенням порядку вогневого ураження противника та заходів щодо введення його в оману; обмеження відносно ведення дій і застосування озброєння й військової техніки; заходи щодо забезпечення безпеки цивільного населення та порядок надання йому гуманітарної допомоги тощо.

Варіанти дій розробляються на схемах, де відображаються вірогідні тактичні дії противника та способи ПОДК щодо виконання поставленого завдання.

Аналіз варіантів дій здійснюють з метою оцінювання кожного з них. Для їхнього оцінювання проводиться розіграш дій, у ході якого візуалізується порядок дій усіх сил і засобів, оцінюються сильні та слабкі сторони свого підрозділу й противника, узгоджуються питання взаємодії та уточнюються її показники.

За обмеженого часу на підготовку дій розіграш може не проводитися. У цьому випадку начальник ПОДК самостійно обирає найдоцільніший варіант дій та визначає питання і показники взаємодії.

У визначений час начальник ПОДК доповідає задум старшому начальнику. Затверджений старшим начальником замисел використовується для подальшого планування дій.

Результатом роботи третього етапу стає попереднє бойове розпорядження, зміст якого відповідає наявній на час його віддання інформації:

- а) оновлені відомості про дії ДРГ противника і НЗФ та підрозділи, які залучені до їхнього пошуку;
- б) бойове завдання ПОДК, район (місце) його виконання;
- в) замисел дій;
- г) бойові завдання елементам бойового порядку;

д) питання управління, усебічного забезпечення дій і показники взаємодії зі ступенем деталізації, що відповідає визначеному замислу.

У разі необхідності у попередньому бойовому розпорядженні можуть визначатися завдання щодо подальшого планування дій і завершення підготовки підрозділів, здійснення необхідного переміщення та інші дані.

Четвертий етап стосується підготовки ПОДК до майбутніх дій. Він найтриваліший за часом (починається з доведення до підлеглих попереднього бойового розпорядження та завершується перевіркою готовності їх до дій).

Перелік і обсяг заходів, які необхідно провести, залежить від наявного часу, стану сил та засобів ПОДК, порядку і способів дій щодо пошуку ДРГ противника та НЗФ, наявності і стану озброєння й військової техніки, запасів матеріально-технічного забезпечення тощо. У ході четвертого етапу, по можливості, здійснюється доукомплектування особовим складом та забезпечення озброєнням і військовою технікою, запасами матеріально-технічного забезпечення, засобами індивідуального захисту тощо.

П'ятий етап – етап проведення рекогносцировки. Він здійснюється на схемі ділянки відповідальності підрозділу або карті. Начальник ПОДК уточнює на місцевості дані про ДРГ противника та НЗФ (маршрут можливого руху, місця укриття, відпочинку, де вони можуть знаходитися на час початку пошуку, місця облаштування ними засідок тощо), характеристику місцевості у визначеній смузі пошуку (побудова бойового порядку, перешкоди і послідовність їх подолання, небезпечні ділянки місцевості, напрямки застосування ББА та інше за необхідності). Він визначає орієнтири й уточнює завдання елементам бойового порядку та інші питання, які пов'язані з веденням пошуку ПОДК, також визначає розмежувальні лінії, положення і завдання сусідів тощо.

У разі появи додаткових або нових даних про ДРГ противника та НЗФ чи місцевість до обраного варіанта дій вносять необхідні зміни і доповнення. Підтвержені припущення перетворюються на факти і використовуються для подальшого планування дій.

Якщо умови обстановки дозволяють, рекогносцировка може проводитися до затвердження старшим командиром замислу дій.

Шостий етап завершує планування дій. До нього входить деталізація питань взаємодії, управління, усебічного забезпечення.

За деталізації питань взаємодії начальник ПОДК визначає порядок дій елементів бойового порядку під час зайняття вихідного рубежу, ведення пошуку, подолання перешкод, виявлення ДРГ противника та НЗФ фізично або за допомогою ББА, потрапляння у засідку противника, його знищення, надання допомоги сусіднім підрозділам тощо. Також визначаються часові показники дій, способи взаємного розпізнавання і позначення свого положення та положення взаємодіючих підрозділів.

Стосовно управління начальник ПОДК уточнює: місце свого знаходження (переміщення) та свого заступника; порядок доведення команд (сигналів) елементам бойового порядку; порядок взаємного оповіщення та обміну інформацією; частоти; позивні; сигнали управління.

Начальник ПОДК під час деталізації усебічного забезпечення дій повинен передбачити питання з розвідки, з тактичного маскуванню, інженерного забезпечення, радіаційного, хімічного та біологічного захисту, морально-психологічного забезпечення, тилового і технічного забезпечення, медичного забезпечення тощо.

Сьомий етап. Віддання бойового наказу. У ньому сконцентровано зміст завдання та порядок його виконання підрозділом.

Начальник ПОДК у бойовому наказі обов'язково має передбачити таке.

1. Орієнтири.

2. Необхідні відомості про об'єкт пошуку.

3. Завдання ПОДК, смугу пошуку або його напрямок, час початку пошуку та його завершення, вихідний і кінцевий рубежі, вирівнювальні рубежі та час виходу на них, місця відпочинку, коли і від кого чекати допомоги, місця перешкод на шляху руху і порядок їх подолання, порядок дій після виконання завдання, який бойовий порядок мати.

4. Завдання сусідніх підрозділів та сил старшого начальника, які надають нам допомогу.

5. Завдання елементам бойового порядку і порядок їх виконання.

6. Порядок зв'язку і сигнали управління.

7. Своє місце і заступника.

Восьмий етап. Перевірка готовності ПОДК до проведення пошуку ДРГ противника та НЗФ передбачає контроль виконання заходів підготовки, які визначалися попереднім бойовим розпорядженням, та огляд готовності підрозділу до дій.

Висновки

Отже, дотримання зазначеної послідовності роботи начальника ПОДК щодо організації боротьби з ДРГ противника дасть змогу, на погляд авторів статті, поліпшити оперативність роботи відповідних керівників та більш повно враховувати чинники, що впливають на результати службово-бойової діяльності підрозділу. Також, урахування розроблених рекомендацій дозволить уникнути помилкових рішень, раціонально здійснити підготовку підрозділу до дій щодо знешкодження противника.

Матеріали статті можуть бути використані у практичній діяльності офіцерів, які організовують дії прикордонного підрозділу з пошуку та ліквідації ДРГ противника.

Перспективою подальшого розвитку цього напрямку є дослідження методики розроблення варіантів дій ПОДК за попереднього планування дій.

Перелік джерел посилання

1. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 03.04.2003 р. № 661-IV. Дата оновлення: 02.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text> (дата звернення: 01.09.2023).

2. Олещенко О. А., Дробаха Г. А., Луговський І. С., Споришев К. О. Зміст роботи з планування спеціальної операції у бригаді (полку) оперативного призначення національної гвардії України. *Честь і закон*. 2015. № 4 (55). С. 25–32.

3. Баратюк В. І., Березенський О. І., Глуздань О. П. Рекомендації старшому прикордонного наряду щодо організації засідки в умовах бойового зіткнення з противником. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Військові та технічні науки*. Хмельницький : НА ДПСУ, 2015. № 4. С. 6–17.

4. Сціборовський О. А., Щегельський Р. В. Рекомендації щодо роботи штабу прикордонного загону під час пошуку і ліквідації диверсійно-розвідувальних груп противника. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Військові та технічні науки*. Хмельницький : НА ДПСУ, 2018. № 1. С. 243–256.

5. Баратюк В. І., Корчев В. Б., Лазоренко О. В. Рекомендації начальнику прикордонного підрозділу щодо організації його дій в умовах припинення збройної провокації на державному кордоні. *Честь і закон*. 2022. № 4 (83). С. 14–20.

6. Баратюк В. І., Лазоренко О. В. Деякі аспекти методики навчання майбутніх бакалаврів

безпеки державного кордону розробці плану проведення спеціальних дій з пошуку правопорушників. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Військові та технічні науки*. Хмельницький : НА ДПСУ, 2020. № 1. С. 148–162.

7. Резник О., Кустинський О., Гаврилюк В. Удосконалення бойових можливостей підрозділів охорони державного кордону Державної прикордонної служби України щодо боротьби з броньованою бойовою технікою. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Військові та технічні науки*. Хмельницький : НА ДПСУ, 2020. № 1 (82). С. 156–167.

8. Машталер А., Лазоренко О., Баратюк В. Досвід використання рольових ігор у навчанні військово-спеціальних дисциплін майбутніх бакалаврів безпеки державного кордону. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Педагогічні науки*. Хмельницький : НА ДПСУ, 2020. № 4 (23). С. 239–250.

9. Бойовий статут сухопутних військ Збройних Сил України. Ч. II. Батальйон, рота. Київ : Центр навч. л-ри, 2022. 304 с.

10. Інструкція з організації оперативно-службової діяльності ВПС ДПСУ. Ч. I : затв. наказом Адміністрації ДПСУ від 29.12.2009 р. № 1040. Хмельницький : НА ДПСУ, 2010. 176 с.

11. Interactive Panel "Newline Trutouch" Usage for Increasing the Efficiency of Training Future Bachelors in State Border Security / I. Bloshchynskiy et. al. *Netherland International Journal of Applied Engineering & Technology*. 2021. Vol. 3. № 2. P. 12–19.

12. Lazorenko O., Zabolotna O, Magas G. Implementation of the Educational Program of Training of Border Guards in the specialty "State Border Security in Ukraine". *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. 2019. Vol. 11. Issue 4. Sup 1. P. 117–133.

13. Complex Practical Exercises as an Innovative Form of Teaching Military-Special Disciplines for Future Bachelors of the State Border Security: Interdisciplinary Link / Lazorenko O. et. al. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 2022. Vol. 14. Issue 3. P. 250–269.

Стаття надійшла до редакції 02.01.2024 р.

UDC 351.746.1: 356.13 (477)

V. Baratiuk, O. Lazorenko, V. Korchev

RECOMMENDATIONS TO THE CHIEF OF THE STATE BORDER GUARD DEPARTMENT REGARDING THE ORGANIZATION OF THE FIGHT AGAINST THE ENEMY'S SAVERSATION AND INTELLIGENCE GROUPS

The scientific article, based on the analysis of the actions of the enemy's subversive reconnaissance groups and the combat experience of the border units in their destruction, summarizes the purpose, objects and capabilities of the state border guard unit in relation to the organization of the fight against the enemy's DRGs. The content of the work of the head of the border unit regarding the organization of actions of the border unit regarding the search for the enemy's DRG has been specified and revealed. Based on the experience of actions of the PRYKZ, tactical role-playing games, practical comprehensive practical classes, a variant of the content of the work of the head of the border unit is proposed. A feature of the developed recommendations is their practical orientation. They are intended for the heads of border units, in the areas of responsibility of which crisis situations may arise. Taking into account the developed recommendations will avoid erroneous decisions, rationally prepare the unit for actions, and also improve the efficiency of the work of the relevant managers.

Keywords: *state border protection unit, armed struggle, sabotage and intelligence group.*

Баратюк Василь Іванович – кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри прикордонної служби Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

<https://orcid.org/0000-0002-8851-3606>

Лазоренко Олександр Васильович – кандидат психологічних наук, доцент, заступник начальника факультету забезпечення оперативно-службової діяльності з навчально-методичної роботи Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

<https://orcid.org/0000-0001-8574-4882>

Корчев Володимир Борисович – кандидат військових наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник науково-організаційного відділу Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

<https://orcid.org/0000-0002-5595-3883>